

مقایسه خودپنداره ورزشی کشتی‌گیران شرکت‌کننده در بازی‌های آسیایی قطر ۲۰۰۶

دکتر سیدرضا عطارزاده حسینی - دکتر جواد فولادیان - دکتر مهدی سهرابی - امیر توکلین
عضو هیأت علمی دانشگاه فردوسی مشهد - عضو هیأت علمی دانشگاه فردوسی مشهد - عضو هیأت علمی دانشگاه فردوسی مشهد
دانشجوی کارشناسی ارشد

fooladianjavad@yahoo.com
mesohrabi@yahoo.com

خودپنداره نوعی نگرش به خویشتن بدون هر گونه قضاوت شخصی یا مقایسه با دیگران است. مونتمایور و ایسن (۱۹۷۷) معتقدند که خودپنداره دارای چند سطح یا بُعد است که هویت نامیده می‌شود. یک فرد می‌تواند در نقش ورزشکار نخبه ظاهر شود و این امر یکی از هویت‌ها در خودپنداره او خواهد شد. در خصوص رابطه خودپنداره با عملکرد سه مدل وجود دارد. الف) مدل خودافزایی^۱: رویکردی که معتقد است جهت این رابطه از سمت خودپنداره به سمت عملکرد است. در این مدل مربیان باید بیشترین تلاش خود را روی تقویت خودپنداره ورزشکاران قرار دهند. ب) مدل توسعه مهارت^۲: رویکردی که معتقد است جهت این رابطه از سمت عملکرد به سمت خودپنداره است. در این مدل مربیان باید بیشترین تلاش خود را روی تقویت مهارت و عملکرد ورزشکاران قرار دهند تا خودپنداره بهبود یابد. ج) مدل بینابین دو مدل قبلی. مدل اثرات متقابل^۳. رویکردی که معتقد است خودپنداره روی دستیابی به اهداف و دستیابی به هدف روی خودپنداره اثر متقابل می‌گذارد (مارش ۲۰۰۷). مارش و همکاران (۲۰۰۶) در تحقیقی روی مدل اثرات متقابل و عملکرد ژیمناست‌ها به این نتیجه رسیدند که خودپنداره ژیمناست‌ها و عملکرد آنان هر دو بر یکدیگر اثر تعیین‌کننده‌ای دارند. همچنین سورنسن و همکاران (۱۹۹۷) در مطالعه‌ای از مدل توسعه مهارت حمایت و مدل خودافزایی خودپنداره را رد کردند. اسمیت و پورتر (۲۰۰۴) معتقدند که رابطه نسبتاً قوی میان ورزش و هویت ملی وجود دارد. آنها بر این باورند که رقابت‌های بین‌المللی ورزشی باعث اتحاد ملی می‌شود. رویدادهای بین‌المللی ورزشی با ایجاد آگاهی جمعی از افرادی که مقابل آنها هستند؛ هوشیاری هویت ملی ایجاد می‌نماید. مارش و همکاران (۱۹۹۶) معتقدند که ورزشکاران نخبه نسبت به گروه غیر نخبه و پسران در مقایسه با دختران از خودپنداره جسمانی بالاتری برخوردارند. همچنین مارش (۱۹۹۸) در مطالعه طولی به بررسی آثار سن و جنس بر خودپنداره ورزشکاران نوجوان نخبه پرداخت و به این نتیجه رسید که افزایش سن تأثیری چندانی بر خودپنداره ندارد. همچنین نشان داده شد که خودپنداره بدنی در دوره نوجوانی پایدار می‌شود و این پایداری به جنس، سن و گروه‌های ورزشکار قابل تعمیم است؛ ولی این اختلاف در خصوص تفاوت‌های جنسی کمتر مشاهده شده است. حال با توجه به مدل‌های مختلف در خصوص خودپنداره ورزشکاران نخبه، این پرسش مطرح است که آیا خودپنداره تیم‌های کشتی شرکت‌کننده در بازی‌های آسیایی قطر ۲۰۰۶ با یکدیگر تفاوت دارند و خودپنداره آنان چه تفاوتی با عواملی همچون سن و مقام قهرمانی آنان دارد و خودپنداره آنان از چه مدلی تبعیت می‌نماید؟

1. self-enhancement model
2. skill development model

3. Reciprocal Effects Model
4. Elite Athlete Self Description Questionnaire

روش:

جامعه آماری این تحقیق تمامی کشتی‌گیران شرکت‌کننده در بازیهای آسیایی ۲۰۰۶ (N=۱۰۶) قطر با میانگین سنی $\pm 4/312$ (۲۳/۷۷) سال بودند. نمونه آماری تعداد ۹۳ نفر بود که پرسشنامه خود توصیف ورزشکاران نخبه^۴ را تکمیل کردند. روش تحقیق از نوع توصیفی - پیمایشی و علی - مقایسه‌ای بود. به منظور جمع‌آوری اطلاعات ابتدا پرسشنامه (EASDQ) (مارش و همکاران ۱۹۹۷) که دارای ضریب پایایی ۰/۸۳ و ۲۹ گویه در ۶ خرده‌مقیاس (مهارت، بدن، آمادگی هوازی، آمادگی بی‌هوازی، آمادگی روانی و عملکرد ذهنی) بود؛ به زبانهای فارسی، عربی، روسی، ژاپنی و کره‌ای ترجمه و اعتباریابی گردید. سپس در اولین روز قبل از شروع بازی‌ها در اختیار ورزشکاران قرار گرفت و پس از جمع‌آوری اطلاعات برای مقایسه خودپنداره تیم‌های شرکت‌کننده و تعیین رابطه خودپنداره ورزشی با عملکرد به ترتیب از طریق روش‌های آمار توصیفی و استنباطی (تحلیل واریانس و ضریب همبستگی) استفاده گردید.

نتایج:

ابتدا برای اطمینان از نرمال بودن داده‌های خام پرسشنامه خودپنداره از آزمون غیر پارامتری کولموگروف-اسمیرنوف استفاده شد و پس از اطمینان از همگنی واریانس‌ها به وسیله آزمون لون و تأیید آن با استفاده از آزمون تحلیل واریانس یک طرفه و آزمون فرضیه مربوط نتایج زیر بدست آمد:

۱- بین میانگین خودپنداره ورزشی تیم‌های کشتی آزاد نخبه شرکت‌کننده در بازیهای آسیایی ۲۰۰۶ قطر تفاوت معنادار وجود دارد ($F=7/218$ ؛ $p=0/000$).

۲- رابطه همبستگی میان نمره خودپنداره ورزشی با سن معنادار نیست ($r_{xy} = -0/166$ ؛ $R^2=0/027$ ؛ $p=0/129$).

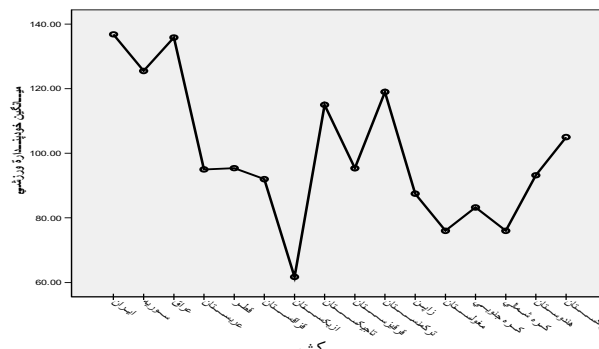
جدول (۱) جدول تحلیل واریانس برای مقایسه خود پنداره ورزشی تیم‌های کشتی آزاد شرکت‌کننده در بازیهای آسیایی ۲۰۰۶ قطر

منبع تغییرات	مجموع مربعات	درجه آزادی	میانگین مربعات	آماره F	سطح معنی داری
بین گروهها	۳۷۳۹۷،۲۴۲	۱۵	۲۴۹۳،۱۴۹	۷،۲۱۸	۰۰۰
داخل گروهها	۱۹۳۴۳،۷۴۴	۵۶	۲۴۹۳،۱۴۹		
کل	۵۶۷۴۰،۹۸۶	۷۱			

جدول (۲) آماره‌های توصیفی برای مقایسه خود پنداره ورزشی تیم‌های کشتی آزاد شرکت‌کننده در بازیهای آسیایی ۲۰۰۶ قطر

کشور	میانگین	انحراف معیار	حداکثر	حداقل	سهمی	تاریخ	مکان	تیم	میانگین	انحراف معیار	حداکثر	حداقل	سهمی	تاریخ	مکان	تیم
ایران	۰/۹۹	۰/۰۰	۱/۰۰	۰/۰۰	۰/۰۱	۰/۰۱	۰/۰۰	۰/۰۰	۰/۰۰	۰/۰۰	۰/۰۰	۰/۰۰	۰/۰۰	۰/۰۰	۰/۰۰	۰/۰۰
سوریه	۰/۹۹	۰/۰۰	۱/۰۰	۰/۰۰	۰/۳۶	۰/۱۴	۰/۱۰	۰/۱۴	۰/۲۱	۱/۰۰	۰/۳۳	۱/۰۰	۰/۰۰	۰/۱۹	۰/۴۳	۱/۰۰
عراق	۱/۰۰	۰/۰۰	۱/۰۰	۰/۰۰	۰/۰۱	۰/۰۱	۰/۰۰	۰/۰۰	۰/۹۷	۰/۰۰	۰/۸۷	۰/۰۰	۰/۰۰	۰/۰۲	۰/۰۰	۱/۰۰
قطر	۰/۳۰	۰/۴۳	۰/۰۰	۰/۰۰	۱/۰۰	۰/۹۹	۰/۹۹	۱/۰۰	۰/۸۲	۱/۰۰	۰/۹۴	۰/۱۳	۱/۰۰	۰/۰۲	۰/۴۳	۰/۳۰
قزاقستان	۰/۳۰	۰/۱۹	۰/۰۰	۰/۰۰	۱/۰۰	۰/۹۹	۱/۰۰	۰/۵۱	۱/۰۰	۰/۷۴	۰/۱۲۱	۰/۰۰	۱/۰۰	۰/۰۰	۰/۱۹	۰/۳۰
ازبکستان	۰/۰۰	۰/۰۰	۰/۰۰	۰/۰۰	۰/۲۱	۰/۹۹	۰/۸۴	۰/۹۹	۰/۶۲	۰/۰۰	۰/۵۰	۰/۰۰	۰/۰۰	۰/۱۲	۰/۱۳	۰/۰۰
تاجیکستان	۰/۸۵	۱/۰۰	۰/۸۷	۰/۹۴	۰/۸۸	۰/۴۷	۰/۴۸	۰/۴۷	۰/۷۰	۱/۰۰	۰/۸۹	۰/۰۰	۰/۰۰	۰/۷۴	۰/۹۴	۰/۸۵
قرقیزستان	۰/۰۰	۰/۳۳	۰/۰۰	۰/۰۰	۱/۰۰	۰/۹۸	۰/۹۹	۱/۰۰	۰/۷۱	۰/۰۰	۰/۸۹	۰/۰۰	۰/۰۰	۰/۱۰	۰/۹۴	۰/۸۵
ترکمنستان	۰/۹۶	۱/۰۰	۰/۹۷	۰/۸۲	۰/۷۱	۰/۳۲	۰/۲۹	۰/۳۲	۰/۴۹	۰/۰۰	۰/۷۱	۱/۰۰	۰/۰۰	۰/۵۱	۰/۸۲	۰/۹۶
زاین	۰/۰۰	۰/۲۱	۰/۰۰	۰/۰۰	۱/۰۰	۱/۰۰	۱/۰۰	۱/۰۰	۰/۴۹	۱/۰۰	۰/۷۰	۰/۶۲	۱/۰۰	۱/۰۰	۰/۰۰	۰/۰۰
مغولستان	۰/۰۱	۰/۱۴	۰/۰۱	۰/۰۰	۰/۹۹	۱/۰۰	۱/۰۰	۱/۰۰	۰/۳۲	۰/۹۸	۰/۴۷	۰/۹۹	۰/۹۹	۰/۹۹	۰/۰۱	۰/۰۱
کره جنوبی	۰/۰۰	۰/۱۰	۰/۰۰	۰/۰۰	۱/۰۰	۱/۰۰	۱/۰۰	۱/۰۰	۰/۲۹	۰/۹۹	۰/۴۸	۰/۸۴	۱/۰۰	۰/۹۹	۰/۰۰	۰/۰۰
کره شمالی	۰/۰۲	۰/۱۴	۰/۰۱	۰/۰۰	۰/۹۹	۱/۰۰	۱/۰۰	۱/۰۰	۰/۳۲	۰/۹۸	۰/۴۷	۰/۹۹	۰/۹۹	۰/۹۹	۰/۰۱	۰/۰۱
هندوستان	۰/۰۱	۰/۳۶	۰/۰۱	۰/۰۰	۰/۹۹	۰/۰۱	۰/۹۹	۱/۰۰	۰/۷۱	۱/۰۰	۰/۸۸	۰/۲۱	۱/۰۰	۱/۰۰	۰/۰۱	۰/۰۱

* سطح معناداری: $p < 0/05$

شکل (۱) نمودار خود پنداره ورزشی تیم‌های کشتی آزاد شرکت کننده در بازی‌های آسیایی ۲۰۰۶ قطر

۱- بین خودپنداره ورزشی با سطوح قهرمانی تفاوت معنادار بود ($F=21/09$; $p=0/00$). این تفاوت فقط بین مقام‌های قهرمانی المپیک و جهانی با سایر مقام‌ها مثل ملی، آسیایی، باشگاهی و آموزشی بود. به عبارتی قهرمانان المپیک و جهانی از خودپنداره ورزشی بالاتری برخوردار بودند.

نتیجه‌گیری:

نتایج این تحقیق نشان داد که بین خودپنداره ورزشی تیم‌های شرکت کننده تفاوت معنی داری وجود دارد. همانطور که در نمودار (۱) نشان داده شده است کشورهای ایران، عراق و سوریه نسبت به سایر کشورها از خودپنداره ورزشی بسیار بالاتری برخوردار بودند. نتایج این تحقیقات با نظر اسمیت و پورتو (۲۰۰۴) همخوانی دارد. آنها معتقدند که ورزش باعث ایجاد هویت ملی و ورزش‌های بین‌المللی باعث اتحاد ملی می‌شود. از آنجاکه سوابق این ملت‌ها نشان می‌دهد، اتحاد ملی در بین آنها بدلیل سوابق ظلم‌ستیزی آنها بیشتر است، لذا هویت ملی این کشورها برای دفاع از آرمان‌های خود مزیت قابل توجهی به جوانان این کشورها بخشیده است بنابراین احتمال دارد یکی از دلایل بالاتر بودن خودپنداره ورزشی این کشورها همین مسئله باشد. از طرفی چون در این کشورها کشتی‌گیران شرکت کننده در بازی‌ها تقریباً بی‌رقیب هستند و از برترین‌های رشته خود محسوب می‌شوند، ممکن است دلیل دیگر افزایش بیش از حد خودپنداره آنان باشد. همچنین نتایج این تحقیق نشان داد که بین خودپنداره ورزشی و سن کشتی‌گیران تفاوتی وجود ندارد. بنابراین با تحقیق مارش (۱۹۹۸) همخوانی دارد. از آنجاکه خودپنداره کشتی‌گیران در سن نوجوانی تثبیت می‌شود طبیعی است که تفاوت‌های سنی بی‌تأثیر خواهد بود. همچنین نتایج این تحقیق نشان داد که بین خودپنداره ورزشی و مقام‌های قهرمانی تفاوت معنی داری وجود دارد در حالی که بین خودپنداره ورزشی و عملکرد کشتی‌گیران در این بازی‌ها رابطه معنی داری یافت نشد. طوری که تیم ازبکستان که در این بازی‌ها بعد از ایران به مقام دوم رسیده بود دارای پایین‌ترین خودپنداره ورزشی بود. که با تحقیق مارش و همکاران (۲۰۰۶) همخوانی ندارد و با تحقیق سورنسن و همکاران (۱۹۹۷)، مارش و همکاران (۱۹۹۶) همخوانی دارد. بنابراین، این نتایج از مدل توسعه مهارت تبعیت می‌نماید. یعنی در این تحقیق قهرمانان نخبه دارای خودپنداره ورزشی بالاتری بودند، در حالی که ورزشکارانی که خودپنداره بالاتری داشتند الزاماً عملکرد بهتری نداشتند. کشتی‌گیرانی که دارای مقام‌های قهرمانی جهانی و المپیک بودند از خودپنداره ورزشی بالاتری برخوردار بودند. البته نتایج نشان داد که میان خودپنداره و مقام قهرمانی رابطه همبستگی وجود ندارد و این به معنای آن است که نمی‌توان گفت با بهبود مقام قهرمانی سطح خودپنداره افزایش می‌یابد.

منابع

1. Marsh, H.W (2007). Social psychology in sport Champaign, Human Kinetics Publishers, p.159-179
2. Marsh, H. W., Chanal, J. P. & Sarrazin, P. G. & Bois, J. E. (2006). Self-Belief does make a difference: A reciprocal effects model of the causal ordering of physical self-concept and gymnastics performance. Journal of Sport Sciences, 24, 101-111.
3. Marsh, H.W. and Clark Perry (2005). Self-Concept Contributes to Winning Gold Medals: Causal Ordering of Self-Concept and Elite Swimming Performance journal of sport & exercise psychology. 27, 71-91
4. Moreno. Juan Antonio Murcia, (2007) Physical Self-Concept of Spanish Schoolchildren: Differences by Gender, Sport Practice and Levels of Sport Involvement Journal of Education and Human Development issn 1934-7200, volume 1, Issue 2
5. Perry. Clark and Marsh. Herbert W. (2003). Relations Between Elite Athlete Self-Concept And International Swimming Performance Paper presented at NZARE AARE, Auckland, New Zealand November PER03785
6. Smith. Adrian and Porter. Dilwyn (2004). Sport and National Identity in the Post-War World ISBN: 978-0-415-28301-4 (paperback) 978-0-415-28300-7 (hardback) 978-0-203-64284-9
7. Sorensen, M.; Anderssen, S.; Hjerman, I.; Holme, I.; Ursin, H. (1997) Exercise and diet interventions improve perceptions of self in middle-aged adults. Scandinavian Journal of Medicine & Science in Sports 1997 Vol. 7 Issue 5. p. 312-320